

Krzysztof Parzych

Turystyka jako jedna z alternatyw rozwoju gospodarczego powiatu lęborskiego

Ekonomiczne Problemy Usług nr 48, 231-243

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRZYSZTOF PARZYCH

Wyższa Hanzeatycka Szkoła Zarządzania w Słupsku

TURYSTYKA JAKO JEDNA Z ALTERNATYW ROZWOJU GOSPODARCZEGO POWIATU LĘBORSKIEGO

Wprowadzenie

Wraz z przemianami ustrojowymi na początku lat 90. w Polsce ze względu na transformację gospodarczą wiele obszarów zostało zmuszonych do poszukiwania nowych alternatywnych dróg rozwoju społeczno-ekonomicznego. Było to związane z negatywnymi skutkami początku przemian w polskim przemyśle oraz rolnictwie. Zmiany te najsilniejszy negatywny wpływ wywarły na obszarach tradycyjnie związanych mocno z przemysłem oraz z rolnictwem, zwłaszcza uspołecznionym. Likwidacja wielu zakładów przemysłowych oraz zmiany w dotychczasowej formie gospodarki rolnej spowodowały konieczność poszukiwania nowych ścieżek rozwoju. Dla wielu obszarów w Polsce w zmieniających się warunkach gospodarowania szansą rozwoju stała się turystyka. Wiąże się to z jedną z jej głównych funkcji, jaką odgrywa dla obszarów recepcyjnych – funkcji ekonomicznej¹. Dynamicznie rozwijający się ruch turystyczny, zarówno krajowy, wewnętrzny, jak i przyjazdy turystów zagranicznych do Polski stały się podstawą do podejmowania działań w celu rozwoju inicjatyw związanych z szeroko pojętą obsługą ruchu turystycznego. Zmiany te zaowocowały znacznym wzrostem liczby obiektów zagospodarowania noclegowego, zwłaszcza w odniesieniu do obiektów o najwyższym standardzie – hoteli. Ponadto dynamicznie zaczęły się rozwijać pozostałe segmenty zagospodarowania turystycznego zwłaszcza w tradycyjnie popularnych ośrodkach turystyczno-wypoczynkowych.

Wzrosła dynamika rozwoju zagospodarowania i ruchu turystycznego w popularnych kurtortach nadmorskich, jak i ośrodkach górskich. Z drugiej strony na ścieżkę rozwoju turystyki jako dominanty rozwoju społeczno-ekonomicznego weszło wiele miejscowości i regionów dotychczas w mniejszym stopniu kojarzonych z funkcją turystyczną.

¹ A. Panasiuk, *Ekonomika turystyki*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.

Celem opracowania jest próba znalezienia odpowiedzi na pytanie: Czy i w jakim stopniu turystyka może stać się dominantą rozwoju społeczno-gospodarczego dla powiatu lęborskiego?

W zakresie szczegółowym cel opracowania wymaga odpowiedzi na następujące pytania:

- Jaki czynniki decydują aktualnie o obliczu gospodarczym powiatu lęborskiego?
- Jaka jest rola turystyki w gospodarce powiatu lęborskiego?
- Jakimi walorami turystycznymi dysponuje powiat lęborski?
- Jaka jest aktualna skala zagospodarowania i ruchu turystycznego w powiecie?
- Jakimi potencjalnymi walorami nie wykorzystywanymi dotychczas lub wykorzystanymi w niewielkim stopniu dysponuje powiat lęborski?
- Które z form turystyki mogłyby się rozwinąć w przyszłości w powiecie lęborskim?
- W jakim stopniu turystyka mogłaby się stać w przyszłości jedną z dominant rozwoju gospodarczego obszaru?

1. Walory turystyczne powiatu lęborskiego

Powiat lęborski znajduje się w północno-zachodniej części województwa pomorskiego. Zajmuje obszar 707 km² i zamieszkiwany jest przez 66 000 mieszkańców. W strukturze administracyjnej powiatu funkcjonują dwa miasta: Łeba i Lębork, oraz trzy gminy wiejskie: Cewice, Nowa Wieś Lęborska i Wicko. Powiat przecinają ważne drogi wojewódzkie: E 213 i E 214. Pod względem fizyczno-geograficznym obszar znajduje się na terenie Pobrzeża Koszalińskiego oraz Pojezierza Zachodniopomorskiego i Pojezierza Kaszubskiego. Od północy graniczy z linią brzegową Bałtyku, od południa z Pojezierzem Bytowskim. Pod względem administracyjnym powiat lęborski od wschodu graniczy z powiatem wejherowskim, a od zachodu z powiatem słupskim.

W strukturze zatrudnienia ludności powiatu lęborskiego dominuje zatrudnienie w przemyśle (około 40%), następnie w edukacji (blisko 15%) oraz w handlu i usługach (około 20%). Powiat lęborski charakteryzuje się wysoką stopą bezrobocia (około 20%), która blisko dwukrotnie przewyższa średnią stopę w województwie i należy do najwyższych wśród pozostałych powiatów województwa pomorskiego. Wysoka stopa bezrobocia w powiecie jest konsekwencją transformacji gospodarki na początku lat 90. XX wieku, która w pierwszym swoim etapie zaowocowała na analizowanym obszarze likwidacją wielu ważnych z punktu widzenia zakładów przemysłowych, zwłaszcza w Lęborku, oraz przemianami w rolnictwie, a zwłaszcza upadkiem państwowych gospodarstw rolnych. Zjawiska te przyczyniły się do wzrostu bezrobocia zwłaszcza w Lęborku oraz na terenach wiejskich powiatu. Warto jednocześnie zauważyć, że stopa bezrobocia w powiecie w ostatnich latach uległa znacznej redukcji (od roku 2002, kiedy osiągnęła kulminację – 34,2% do roku 2007, kiedy wynosiła 20,1%).

Aktualnie do podstawowych dziedzin gospodarczych powiatu należą:

- rolnictwo,
- przemysł rolno-spożywczy,
- przemysł drzewny,
- przemysł materiałów budowlanych,
- rybactwo,
- rybołówstwo,
- przetwórstwo rybne,
- turystyka.

2. Walory naturalne powiatu lęborskiego

Głównym czynnikiem aktywności turystycznej jest obecność w obszarach recepcji turystycznej walorów turystycznych. Powiat lęborski dysponuje znaczącym potencjałem walorów turystycznych, zwłaszcza przyrodniczych.

Walory turystyczne powiatu lęborskiego predestynują ten obszar do uprawiania wielu form turystyki krajoznawczej, wypoczynkowej oraz różnych form turystyki kwalifikowanej.

Jedną z głównych atrakcji turystycznych powiatu jest Słowiński Park Narodowy utworzony w 1967 roku, obejmujący obszar 18 247 ha. Atrakcyjność parku wynika z mozaiki krajobrazu, w której obok największego kompleksu nadmorskich wydmy występują duże jeziora przybrzeżne (Łebsko, Gardno, Dołgie Wielkie i Małe) oraz duże obszary bagienne i torfowiskowe porośnięte w znaczącej części urozmaiconym drzewostanem. Ponadto atrakcyjność turystyczną parku podnosi fakt, że jest on jednym ze Światowych Rezerwatów Biosfery oraz obiektów wpisanych ze względu na bogatą awifaunę i obszary wodno-błotne na Listę Ramiarską. Frekwencję turystyczną na obszarze parku niewątpliwie podnosi bezpośrednio sąsiedztwo Łeby. Wielkość ruchu turystycznego w 2003 roku wynosiła 169 570 osób². Na parkingach obwodów ochronnych parku odnotowano 1 578 autokarów, 24 063 samochody osobowe, 21 motocykli³. Frekwencja turystów w parku jest jednak z pewnością znacznie wyższa, co wynika z faktu przenikania nierejestrowanego ruchu turystycznego na obszar parku od strony plaży nadmorskiej.

Słowiński Park Narodowy stanowi specyficzny ze względu na ruch turystyczny obszar, ponieważ jako park narodowy jest on podporządkowany przede wszystkim funkcji ochronnej, co w znacznym stopniu wpływa na ograniczenia w zakresie dalszego wzrostu ruchu turystycznego na większą skalę.

Drugą główną atrakcją turystyczną powiatu lęborskiego jest Łeba. Miasto ze względu na swoje nadmorskie położenie oraz specyficzny klimat jest jednym z najpopularniejszych kurortów nadmorskich w strefie polskiego wybrzeża Bałtyku. Jest przede wszystkim ośrodkiem typowej turystyki

² Na podstawie liczby sprzedanych biletów, www.slowinski.pn.pl.

³ Na podstawie liczby sprzedanych biletów, www.slowinski.pn.pl.

wypoczynkowej typu 3s. W ostatnich latach staje się również coraz bardziej popularnym ośrodkiem turystyki kwalifikowanej związanej z przyjazdami miłośników sportów wodnych. Ponadto tutejszy klimat dzięki bogatej zawartości soli i jodu w powietrzu oraz dużemu nasłonecznieniu stwarza dobre podłoże dla prowadzenia działalności balneologicznej. Pomimo że Łeba nie posiada oficjalnie statutu miejscowości uzdrowskiej, lecz się tu m.in.: choroby układu oddechowego (astma), choroby skóry (łuszczyca), choroby układu ruchu oraz krążenia (żylaki)⁴. Poza tym warunki klimatu Łeby są przydatne również w leczeniu chorób przemiany materii, otyłości, cukrzycy i nerwicy.

Znacznie mniejsze znaczenie dla turystyki, bardziej dla rekreacji, zwłaszcza mieszkańców Łęborka, odgrywa miejscowość Lubowidz położona nad Jeziorem Lubowidzkim. Stanowi ona niewielki ośrodek turystyki wypoczynkowej weekendowej oraz sportów wodnych w sezonie urlopowo-wakacyjnym.

Z pozostałych cenniejszych walorów turystycznych przyrodniczych, których stopień wykorzystania w turystyce jest znacznie niższy, warto wymienić liczne rezerваты przyrody. Do najbardziej znanych należą:

- florystyczny Nowe Wicko o powierzchni 24,49 ha na zarośniętym jeziorze; został uznany prawnie w 1984 r.;
- torfowiskowo-leśny Las Górowski o powierzchni 99,6 ha; uznany prawnie w 1984 r.;
- leśno-wydmy Mierzeja Sarbska o powierzchni 546,95 ha, utworzony w 1976 r.; stanowi przedłużenie Słowińskiego Parku Narodowego;
- obszar chronionego krajobrazu Pradoliny Łeby i wzgórze morenowe na południe od Łęborka.

Wartość turystyczno-rekreacyjną powiatu podnoszą ponadto liczne kompleksy leśne, które w gminie Łębork zajmują 3,2 km², co stanowi 18 % ogólnej powierzchni tej gminy, w gminie Łeba 6,8 km² (45,5 % powierzchni całej gminy), w gminie Cewice 111,8 km², (59,5% całkowitej powierzchni gminy), w gminie Nowa Wieś Łęborska 87,8 km² (32,5 % powierzchni gminy), a w gminie Wicko 68,2 km² (31,8 % całkowitej powierzchni gminy).

Istotnym składnikiem atrakcyjności turystycznej powiatu łęborskiego są walory antropogeniczne. Obszarem największej ich koncentracji jest miasto Łębork, gdzie znajduje się kilkanaście cennych obiektów zabytkowych, m.in.: zamek krzyżacki z II poł. XIV w., gotycki kościół pw. św. Jakuba z XV w., zespół miejskich murów obronnych z XIV i XV w. na dawnym podzamczu. Kilka interesujących zabytków znajduje się również w Łebie. Są to m.in. ruiny gotyckiego kościoła św. Mikołaja z XIV w., kościół pw. Wniebowzięcia NMP z 1683 r. oraz Neptun zameczek z początku XX w.

Ponadto z pozostałych cennych elementów kultury materialnej powiatu mogących stanowić interesujące atrakcje turystyczne można wymienić:

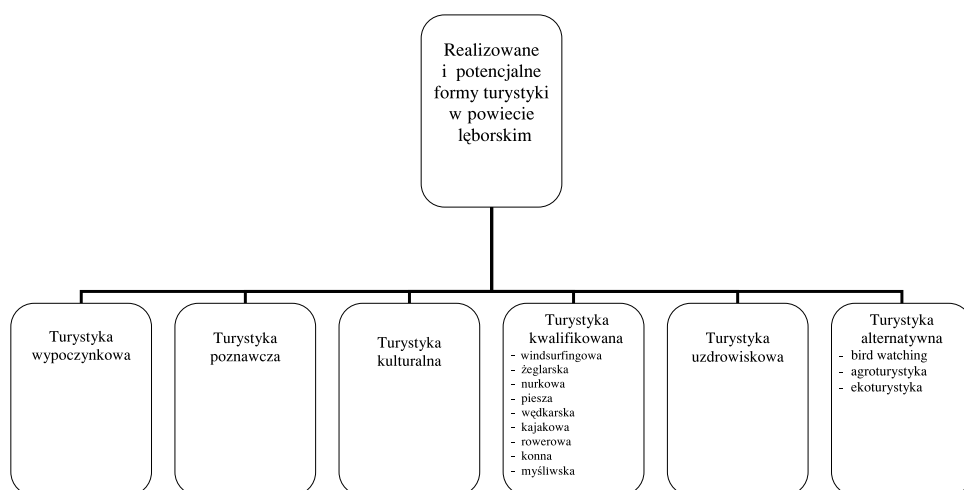
- wyrzutnia rakiet batalistycznych w Rąbce,
- latarnie morskie w Czołpinie i Stilo,
- Skansen Wsi Słowińskiej w Klukach,

⁴ www.slowinski.pl.

- kompleksy parkowo-pałacowe w Nowęcinie, Niebędzinie, Charbrowie oraz Nowej Wsi Lęborskiej,
- zabytkowe kościoły w Łebuni, Bukowinie, Chocielweku, Lubowidzu, Nowej Wsi Lęborskiej,
- cmentarzyska kultury pomorskiej i Łużyckiej w gminie Cewice.

Potencjał turystyczny powiatu uzupełniają liczne imprezy sportowe i kulturalne, wśród których do najbardziej znanych należą:

- Międzynarodowe Mistrzostwa Polski w Windsurfingu (czerwiec),
- Ogólnopolskie Zawody Jeździeckie w Skokach przez Przeszkody (lipiec),
- Bieg świętego Jakuba (lipiec),
- Międzynarodowy Złot Historyczno-Militarny (maj),
- Festiwal Pomuchła (grudzień),

Rys. 1. Schemat aktualnych i potencjalnych form ruchu turystycznego dla obszaru powiatu lęborskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze Starostwa Powiatowego w Lęborku.

Istniejący na obszarze powiatu zespół walorów turystycznych, zarówno przyrodniczych, jak i antropogenicznych, predestynuje obszar do uprawiania wielu form turystyki: od klasycznej turystyki krajoznawczej i wypoczynkowej, do turystyki kulturalnej, alternatywnej oraz licznych form turystyki kwalifikowanej, zwłaszcza w oparciu o walory pasa wodno-lądowego wybrzeża (rys.1). Duży potencjał, ciągle jeszcze w niewielkim stopniu wykorzystany, posiada powiat w zakresie turystyki uzdrowskowej oraz agroturystyki (rys. 1).

3. Zagospodarowanie i ruch turystyczny na obszarze powiatu lęborskiego

Drugim obok walorów krajobrazowych kluczowym elementem funkcjonowania oraz perspektyw rozwoju turystyki jest zagospodarowanie turystyczne, na które składają się obiekty infrastruktury podstawowej (noclegowe i gastronomiczne) oraz towarzyszącej (elementy szeroko pojmowanej dostępności komunikacyjnej, oraz obiekty zaspokajające potrzeby turystów w zakresie rekreacji, rozrywki oraz informacji.

Przez powiat lęborski położony w środkowej części Pobrzeża Bałtyku przebiegają ważne szlaki drogowe oraz kolejowe.

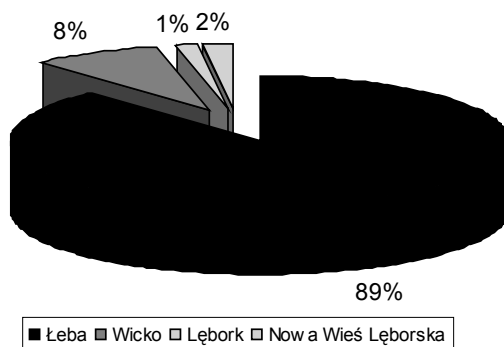
Największe znaczenie w ruchu drogowym ma tranzytowa droga krajowa nr 6 prowadząca od przejścia granicznego w Kołbaskowie do Łęgowa o długości 351 kilometrów. Przecina ona województwa zachodniopomorskie i pomorskie i stanowi główny łącznik pomiędzy dwiema głównymi aglomeracjami Wybrzeża: szczecińską i trójmiejską. Na odcinku Kołbaskowo – Kijewo ma ona status autostrady A6.

Ważne znaczenie odgrywają również drogi: wojewódzka nr 214, przebiegająca przez województwa: pomorskie i kujawsko-pomorskie pomiędzy Łebą a Warlubiem (przebiega przez wszystkie gminy powiatu lęborskiego) oraz pozostałe drogi o statusie powiatowych o łącznej długości 245 kilometrów.

Powiat lęborski jest położony na trasie ważnych szlaków kolejowych: szlaku 202 z Gdańska do Stargardu Szczecińskiego, 229 z Pruszcza Gdańskiego do Łeby oraz 237 z Lęborka do Maszewa Lęborskiego. Najistotniejsze z punktu widzenia ruchu turystycznego są szlaki 202 oraz 229, gdyż poprzez skomunikowanie z innymi ważnymi szlakami w komunikacji krajowej umożliwiają połączenia z główną miejscowością turystyczną powiatu – Łebą. Warto jednocześnie zaznaczyć, że większość połączeń komunikacją publiczną z Łebą zarówno w komunikacji PKS, jak i koleją ma charakter sezonowy.

Kluczowym z punktu widzenia turysty elementem zagospodarowania turystycznego jest baza noclegowa. Jej rozmieszczenie na terenie powiatu lęborskiego jest bardzo nierównomierne. Warto jednocześnie odnotować, że dane dotyczące bazy noclegowej w powiecie, którymi dysponuje Instytut Turystyki oraz Bank Danych Regionalnych GUS, są w znacznym stopniu zaniżone, co wynika z faktu funkcjonowania wielu obiektów i miejsc, które udzielają noclegów turystom, a jednocześnie nie są obiektami rejestrowanymi.

Większość miejsc noclegowych w powiecie (10 508 – około 90% wszystkich miejsc w zarejestrowanej bazie noclegowej) znajduje się w Łebie (rys. 2). Dalsze blisko 9% (1002 miejsca) bazy zlokalizowane jest w sąsiedniej gminie Wicko, a tylko ponad 3% łącznie w Lęborku (132) i Nowej Wsi Lęborskiej (26). W gminie Cewice nie ma obiektów noclegowych (rys. 2, tab. 1).

Rys. 2 Udział miejsc noclegowych w poszczególnych gminach powiatu łębskiego w ogóle miejsc bazy noclegowej powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Starostwa Powiatowego w Łęborku.

Tabela 1 Liczba obiektów i miejsc noclegowych z podziałem na gminy w latach 2003–2007

Gmina	Liczba obiektów noclegowych	Udział procentowy w ogóle liczby obiektów noclegowych w powiecie	Liczba miejsc noclegowych	Udział procentowy w ogóle liczby miejsc noclegowych w powiecie
Łębork	2	2,20%	132	1,13%
Łeba	74	81,32%	10 508	90,08%
Cewice	0	0,00%	0	0,00%
Wicko	14	15,38%	1 002	8,59%
NWL	1	1,10%	23	0,20%
Ogółem	91	100,00%	11 665	100,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.stat.gov.pl, www.intur.com.pl.

Większość miejsc noclegowych ma charakter sezonowy i znajduje się w ośrodkach wczasowych, w dalszej kolejności są to miejsca noclegowe w hotelach, obiektach kolonijnych oraz na kempingach.

Analogicznie do rozmieszczenia bazy noclegowej znacznie rozproszony jest ruch turystyczny na obszarze powiatu (tab. 2). Największa koncentracja ruchu turystycznego ma miejsce w Łebie (631 537 osób – 92,5% ogółu turystów odwiedzających powiat) i związana jest z okresem urlopowo-wakacyjnym. Blisko 6% ogółu odwiedzających powiat (39 089 osób) odwiedziło w 2007 roku gminę Wicko, pozostałe gminy powiatu odwiedzane były znacznie rzadziej (Łębork – 10554 osoby – 1,55% ogółu odwiedzających powiat, oraz Nowa Wieś Łębska (1301 – 0,19%). Tak silna supremacja Łeby w zakresie recepcji ruchu tu-

rystycznego na tle innych gmin wynika z przewodniej roli turystyki wypoczynkowej wśród innych form turystyki uprawianych na terenie powiatu lęborskiego. Proporcje rozkładają się podobnie przy uwzględnieniu recepcji turystyki zagranicznej w gminach powiatu. Zdecydowanie dominuje Łeba ze względu na jej recepcyjne walory wypoczynkowe oraz sąsiedztwo Słowińskiego Parku Narodowego (tab. 2). W dalszej kolejności turyści zagraniczni odwiedzali Lębork oraz gminę Wicko. Większy udział wśród turystów zagranicznych tych, którzy odwiedzili Lębork, należy prawdopodobnie wiązać z zabytkami architektury gotyckiej, które stanowią istotną atrakcję dla turystów zagranicznych.

Tabela 2. Ruch turystyczny w gminach powiatu lęborskiego w roku 2007 z uwzględnieniem liczby turystów ogółem oraz turystów zagranicznych

Gmina	Liczba turystów ogółem	Udział procentowy w liczbie turystów ogółem odwiedzających powiat	Liczba turystów zagranicznych	Udział procentowy w liczbie ogółem turystów zagranicznych odwiedzających powiat
Lębork	682 481	100%	39 969	100%
Łeba	10 554	1,55%	2 482	6,21%
Cewice	631 537	92,54%	35 228	88,14%
Wicko	0	0,00%	0	0,00%
NWL	39 089	5,73%	2 222	5,56%
Ogółem	1 301	0,19%	37	0,09%

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.stat.gov.pl, www.intur.com.pl.

Rozmieszczenie ruchu turystycznego zarówno krajowego, jak i zagranicznego w powiecie wskazuje na jego silną koncentrację w pasie wybrzeża w okolicach Łeby.

4. Zarządzanie rozwojem turystyki w powiecie lęborskim

Ze względu na dogodne położenie w obszarze pobraża oraz zróżnicowane walory turystyczne turystyka jest ważnym czynnikiem funkcjonowania miejscowości w strefie nadmorskiej. Obszary nadmorskie stanowią jedną z głównych destynacji turystycznych w turystyce zarówno krajowej, jak i międzynarodowej. Dotyczy to również powiatu lęborskiego. W związku z tym turystyka stanowi istotny element w dokumentach strategicznych dotyczących dalszego rozwoju społeczno-ekonomicznego powiatu lęborskiego oraz zapisach strategii rozwoju turystyki w województwie pomorskim. Turystyka odgrywa znaczącą rolę w rozwoju społeczno-ekonomicznym powiatu, który jednak boryka się z głównym problemem, z jakim styka się większość obszarów nadmorskich pełniących funkcje turystyczne – sezonowością. Czynnikiem ten powoduje, że ruch turystyczny oraz generowane przez niego dochody dla gmin związane z szeroko pojętą obsługą ruchu turystycznego ograniczone są do kilku miesięcy okresu urlopowo-wakacyjnego. Istotne w związku z tym są działania, które mogłyby spowodować wydłużenie sezonu turystycznego w gminach powiatu. Działania te są

wpisane do Strategii Rozwoju Powiatu Lęborskiego w ramach Celów Strategicznych i Kierunkowych Rozwoju Powiatu Lęborskiego, w Priorytecie Gospodarka (Strategia Rozwoju Powiatu Lęborskiego na lata 2007–2013).

Istotne miejsce zajmuje również rozwój turystyki w obszarze powiatu lęborskiego w ramach Strategii Rozwoju Turystyki w województwie pomorskim na lata 2004–2013 (Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Pomorskim na lata 2004–2013).

Warto jednocześnie zwrócić uwagę na istotne problemy, które towarzyszą rozwojowi turystyki w powiecie, na które zwrócili uwagę uczestnicy jednej z dziesięciu debat subregionalnych, jakie poprzedziły uformowanie się ostatecznej wersji Strategii Rozwoju Turystyki w województwie pomorskim. W debacie dotyczącej rozwoju turystyki na obszarze Wybrzeża Słowińskiego oraz Ziemi Lęborskiej zwrócono uwagę na następujące problemy:

- krótki sezon turystyczny,
- brak zróżnicowania cen,
- niedostateczna informacja na temat oferty turystyki aktywnej w obszarze,
- niedostateczna informacja o ofercie regionu,
- zanieczyszczenie, przede wszystkim zaśmiecenie obszarów leśnych,
- brak sprawnego systemu zarządzania w turystyce,
- niedostatki w zakresie infrastruktury, zwłaszcza sportowo-rekreacyjnej,
- brak jednolitej delimitacji regionu.

Lokalna specyfika funkcjonowania turystyki w powiecie, wynikająca ze zdecydowanej dominacji Łeby w zakresie recepcji ruchu turystycznego, a jednocześnie sezonowy charakter ruchu turystycznego w tym mieście powodują, że próby wydłużania sezonu turystycznego będą w głównej mierze skoncentrowane na Łebie. Wydaje się, że jedną z możliwości wydłużenia tam sezonu turystycznego mogłoby stać się uzyskanie przez Łebę statusu uzdrowiska. Stworzyłyby to realne możliwości wydłużenia okresu recepcji turystów na okres całego roku. Warto przy tym zaznaczyć, że działalność o charakterze balneologicznym jest prowadzona w Łebie od wielu lat, a oprócz tego miasto posiada złoża borowin oraz wód termalnych. Usankcjonowanie działalności uzdrowskiej w ramach statutowego uzdrowiska niewątpliwie dałoby silny impuls do rozwoju turystyki w pozostałych miesiącach roku. Konieczne jest w związku z tym przyspieszenie działań w tym kierunku, zwłaszcza że w samej Łebie istnieje dosyć silne lobby ukierunkowane na ten cel, czego potwierdzeniem jest porozumienie zawarte w 2006 r. pomiędzy burmistrzem Łeby oraz 15 stowarzyszeniami deklarujące działania na rzecz utworzenia uzdrowiska. Współczesna turystyka uzdrowska ewoluuje coraz silniej w stronę nowych jej typów, jakie stanowią turystyki wellness i spa. Wydaje się więc, że chcąc być konkurencyjną, Łeba powinna jednocześnie dążyć do budowy i rozwoju nie tylko tradycyjnych urządzeń uzdrowskich, ale również stworzyć możliwości do rozwoju stosunkowo jeszcze młodych w Polsce form turystyki uzdrowskiej.

Jednym z głównych czynników rozwoju turystycznego jest dostępność komunikacyjna. Wydaje się, że w przypadku Łeby konieczne jest podjęcie wielu działań zorientowanych na

poprawę dostępności komunikacyjnej miasta. Dotyczy to zwłaszcza uzyskania przez Łebę bezpośrednich połączeń z głównymi miastami kraju w komunikacji PKS oraz kolejowej. Jednak współcześnie w warunkach funkcjonowania transportu publicznego w gospodarce wolnorynkowej, gdzie podaż jest uzależniona od popytu, trudno oczekiwać, że działania te wyprzedzą wzmoczenie intensywności ruchu turystycznego po sezonie. Dopiero uzyskanie statusu uzdrowiska i spodziewany wraz z nim większy napływ turystów do Łeby może przyczynić się do rozbudowania oferty bezpośrednich połączeń miasta z głównymi aglomeracjami w publicznym transporcie kolejowym i samochodowym. Duże szanse dla rozwoju turystyki w Łebie stwarza funkcjonowanie portu jachtowego, najnowocześniejszego tego typu na polskim Wybrzeżu, przystosowanego do przyjęcia 120 jednostek różnych klas, który obok turystyki żeglarskiej może stanowić punkt wypadowy dla innych form turystyki kwalifikowanej w oparciu o walory wodne Bałtyku i okolicznych jezior – kajakarstwa morskiego i jeziorowego, wędkarstwa oraz turystyki nurkowej.

Pozycja Łeby ze względu na posiadane walory i ciągle nie do końca wykorzystany potencjał turystyczny jest zdecydowanie dominująca w rozwoju turystycznym powiatu łęborskiego. Jednocześnie pozostałe gminy powiatu dysponują istotnym, chociaż w innej skali zjawiska, potencjałem turystycznym. Wydaje się, że ciągle duże rezerwy istnieją w zakresie rozwoju turystyki wiejskiej w gminach powiatu łęborskiego. Ze względu na niski stopień urbanizacji, przemysłu oraz dobry stan środowiska naturalnego dysponującego bogatymi walorami w postaci urozmaiconej konfiguracji terenu z rozległymi kompleksami leśnymi oraz jeziorami gminy wiejskie powiatu stanowią interesującą alternatywę dla turystów szukających azylu od uciążliwości życia w wielkim mieście, a jednocześnie mogą stanowić pewną przeciwwagę dla masowej turystyki wypoczynkowej w Łebie. Wymaga to jednak odpowiednich działań na poziomie powiatu skłaniających do podejmowania działalności agroturystycznej przez mieszkańców miejscowości wiejskich, a ponadto szerszej promocji oferty agroturystycznej regionu. Aktualna, dość uboga na tle innych regionów kraju, oferta agroturystyczna obszaru skłania do wniosku, że istnieją w jej zakresie spore niewykorzystane rezerwy. Wydaje się również, że w dobie swoistej mody na regionalizm działalność agroturystyczna mogłaby się w sposób pośredni przyczynić do promocji etnoturystyki, której podstawę mogłoby stanowić dziedzictwo historyczne i kulturalne zachodniej części Kaszub. Ponadto działalność ta mogłaby przyczynić się do poprawy funkcjonowania lokalnej infrastruktury technicznej. Turystyka stanowi istotny element w planowaniu rozwoju gospodarki powiatu łęborskiego. Potwierdzeniem tego jest umieszczenie zapisów dotyczących rozwoju turystyki w Strategii Rozwoju Powiatu Łęborskiego w ramach Celów Strategicznych i Kierunkowych Rozwoju Powiatu Łęborskiego, w Priorytecie Gospodarka. Zadania, jakie zostały nakreślone w zakresie turystyki, to:

- tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju turystyki uzdrowiskowej, przede wszystkim w pasie nadmorskim, a w szczególności dążenie do powstania uzdrowiska Łeba;

- współpraca z lokalnymi organizacjami turystycznymi;
- współpraca z podmiotami reprezentującymi wiejskich kwaterodawców powiatu łębskiego;
- promowanie gospodarstw agroturystycznych oraz ośrodków uzdrowiskowych, m.in. przez stronę internetową (spójna dla powiatu informacja o bazie turystycznej).

W kwestii promocji powiatu w kraju i za granicą celem jest kreowanie pozytywnego wizerunku regionu poprzez następujące zadania:

- promocja powiatu i jego miejscowości w Internecie;
- promocja atrakcyjnych turystycznie terenów powiatu, m.in. obszarów nadmorskich i Słowińskiego Parku Narodowego, w połączeniu z atrakcjami pozostałej części powiatu (w tym turystyczne trasy tematyczne, np. Droga św. Jakuba, Kraina Maratonu Ekologicznego);
- udział w targach w Polsce i za granicą (m.in. targi turystyczne, gospodarcze, inwestycyjne);
- udział w konkursach mogących przyczynić się do kreowania pozytywnego wizerunku powiatu;
- współpraca z gminami w zakresie budowania pozytywnego wizerunku całego powiatu.

Wydaje się, że powiat łębski, dysponując wybitnymi walorami turystycznymi, jest szczególnie predestynowany do rozwoju turystyki. Oprócz tradycyjnie z nim kojarzonych form turystyki wypoczynkowej oraz krajoznawczej istnieją pewne walory dotychczas rozwinięte w niedostatecznym stopniu. Do takich obszarów należy chociażby turystyka uzdrowiskowa, która posiada dobre potencjalne możliwości rozwoju w Łebie. Z kolei poza Łebą, która jest najbardziej znanym ośrodkiem turystycznym powiatu, w pozostałej części jego terytorium możliwy jest rozwój agroturystyki dotychczas w niewielkim tylko stopniu obecnej w gminach wiejskich. W niewielkim stopniu jest również wykorzystany potencjał turystyczny Lęborka z jego ofertą w postaci licznych cyklicznych imprez mających charakter lokalny oraz dziedzictwem historyczno-kulturowym, którego głównym elementem są zabytki architektury gotyckiej.

Dalszy rozwój turystyki w powiecie oraz jej rola w rozwoju społeczno-gospodarczym regionu jest uzależniona od poprawy dostępności komunikacyjnej miejscowości powiatu oraz odpowiednich działań w zakresie promocji dotyczącej oferty turystycznej obszaru.

Podsumowanie

Wraz z przemianami ustrojowymi na początku lat 90. w Polsce ze względu na transformację gospodarczą wiele obszarów zostało zmuszonych do poszukiwania nowych alternatywnych dróg rozwoju społeczno-ekonomicznego. Było to związane z negatywnymi skutkami początku przemian w polskim przemyśle oraz rolnictwie. Zmiany te najsilniejszy negatywny wpływ wywarły na obszarach tradycyjnie związanych mocno z przemysłem oraz z rolnictwem, zwłaszcza uspołecznionym. Likwidacja wielu zakładów przemysłowych oraz zmiany w dotychczasowej formie gospodarki rolnej spowodowały

konieczność poszukiwania nowych ścieżek rozwoju. Dla wielu obszarów w Polsce w zmieniających się warunkach gospodarowania szansą rozwoju stała się turystyka. Wiąże się to z jedną z jej głównych funkcji, jaką odgrywa dla obszarów recepcyjnych – funkcji ekonomicznej. Jednym z obszarów, na których współcześnie rozwój turystyki może stać się istotną determinantą rozwoju społeczno-ekonomicznego, jest powiat lęborski.

Powiat lęborski ze względu na swoje nadmorskie położenie jest predestynowany do rozwoju przede wszystkim turystyki wypoczynkowej typu 3s. Głównym obszarem recepcyjnym w powiecie jest Łeba, która ze względu na wybitne walory wypoczynkowe jest jednym z najczęściej odwiedzanych kurortów polskiego wybrzeża Bałtyku. Drugim tradycyjnym celem penetracji turystycznej w powiecie jest Słowiński Park Narodowy ze względu na mozaikę krajobrazową z głównym jej elementem – wydmami nadmorskimi.

Wydaje się, że potencjał turystyczny powiatu jest jednak znacznie bogatszy i istnieje wiele potencjalnych destynacji turystycznych dotychczas w niewielki stopniu wykorzystywanych. Jedną z nich stanowią gminy wiejskie południowej i wschodniej części powiatu, w których od 10 lat rozwija się agroturystyka.

Główne problemy, jakie napotyka rozwój turystyki w powiecie, wiążą się z koniecznością poprawy jego dostępności komunikacyjnej, brakami w zakresie bazy noclegowej o najwyższym standardzie (hotelu) oraz innymi elementami zagospodarowania turystycznego, zwłaszcza w zakresie usług towarzyszących oraz wysokim stopniem sezonowości ruchu turystycznego w obszarze. Dotyczy to w głównej mierze najpopularniejszej miejscowości turystyczno-wypoczynkowej w powiecie – Łeby. Pewne nadzieje niesie ze sobą perspektywa uzyskania przez nią w najbliższej przyszłości statutu uzdrowiska, co niewątpliwie przyczyniłoby się do wydłużenia sezonu turystycznego w mieście, a pośrednio mogłoby spowodować wzrost zainteresowania turystów pozostałymi miejscowościami powiatu lęborskiego.

Literatura

- W. Gaworecki, *Turystyka*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2003.
- W. Kurek, *Turystyka*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.
- K. Michałowski, R. Ziółkowski, *Zarządzanie turystyką*, Politechnika Białostocka, Białystok 2002.
- A. Kowalczyk, *Geografia turystyki*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001.
- G. Gołębski, *Kompendium wiedzy o turystyce*, PWN, Warszawa 2002.
- A. Panasiuk, *Ekonomika turystyki*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.
- Strategia Rozwoju Powiatu Lęborskiego na lata 2007–2013, PARR, Lębork 2007.
- Strategia rozwoju turystyki w województwie pomorskim na lata 2004-2013, Urząd Marszałkowski województwa pomorskiego, Gdańsk 2004.
- www.stat.gov.pl.
- www.intur.com.pl.
- www.slowinski.pn.pl.
- Dane Starostwa Powiatowego w Lęborku.

TOURISM AS ONE OF THE SOCIAL AND ECONOMICAL ALTERNATIVE OF THE DEVELOPMENT OF THE COMMUNITY OF LĘBORK

Summary

Tourism is the one of the most intensive forms of the social and economical development. In the article was taken an issue of the tourism as the alternatives of social and economical development in the Lebork community. The most popular and visited tourist resort in the community of Lębork is Łeba. It is result of the concentration of the natural attractions connected with Słowiński National Park and resources for the typical holiday tourism based on the Baltic coastal zone. Besides it there are some more tourist attractions in the community of Lębork which aren't used for tourism in the proper level. There are facilities for the development of others tourist forms as alternative tourism and farm tourism especially in the east and south part of the community of Lębork (Wicko, Nowa Wieś Leborska and Cewice communes). Besides it Łeba have the values for becoming of the health resort what would case the increase of the tourist movement and extend the tourist season in Łeba. There are others facilities form tourism development in the county which are connected with the special forms of tourism based on the water resources of the coastal zone as windsurfing, sailing, yachting and others.

Translated by Krzysztof Parzych